

COVID-19 Pandemisinin Hemşirelerin Mesleki İmaj Algısına Etkisi

Hilal KARADENİZ¹, Ayşenur DURMUŞ¹, Ceyda Su GÜNDÜZ¹, Gamze BİLGİÇ¹,
Özlem CAN GÜRKAN²

¹ Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD
² Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD

Geliş Tarihi / Received: 12.11.2021, Kabul Tarihi / Accepted: 21.01.2022

ÖZ

Amaç: Çalışma, COVID-19 pandemisinin hemşirelerin mesleki imaj algısına etkisini belirlemek ve etkileyen faktörleri saptamak amacıyla yapıldı. **Gereç ve Yöntem:** Tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı tipteki araştırmaya 717 hemşire katıldı. Araştırmanın verileri "Tanımlayıcı Bilgi Formu" ve "Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği" kullanılarak toplandı. Veriler tanımlayıcı istatistikler ve %95 güven aralığında Kruskal Wallis-H testi ve lojistik regresyon analizi kullanılarak değerlendirildi. **Bulgular:** Hemşirelerin yaş ortalaması 29.29±6.78'dir. Hemşirelerin %38.8'i bu dönemde çalışmaktan memnun olmadıklarını, %37.5'i bu dönemde hemşire olduğu için kendisini özel hissetmediğini, %56.6'sı ise toplumun manevi desteğini yanında hissetmediğini ve %32.4'ü istifa etmek istediğini belirtmiştir. Hemşirelerin %35.3'ü bu dönemde mesleki imaj algısının olumlu yönde ve %33.9'u ise olumsuz yönde değiştiğini ifade etmiştir. Hemşirelerin, Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği'nden aldıkları puan ortalaması 142.24±8.77 olarak saptanmış olup imaj algılarının birçok faktörden etkilendiği belirlenmiştir. **Sonuç:** Araştırma COVID-19 pandemisinin hemşirelerin mesleki imaj algısını orta düzeyde olumlu yönde etkilediğini ve bu dönemde hemşirelerin mesleki imaj algısının bazı faktörlerden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, politika yapıcılar tarafından kurumsal ve hukuksal girişimlerin planlanması ve geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Algı, COVID-19, Hemşire, Mesleki İmaj, Pandemi.

The Effect of the COVID-19 Pandemic of the Professional Image Perception of Nurses

ABSTRACT

Objective: The study was conducted to determine the effect of the COVID-19 pandemic on nurses' perception of professional image and to determine the factors affecting it. **Materials and Methods:** 717 nurses participated in the descriptive, cross-sectional and correlational study. The data of the study were collected by using the "Descriptive Information Form" and the "Scale for the Image of Nursing Profession". Data were evaluated using descriptive statistics and Kruskal Wallis-H test and logistic regression analysis at 95% confidence interval. **Results:** The mean age of the nurses is 29.29±6.78. 38.8% of the nurses stated that they were not satisfied with working in this period, 37.5% did not feel special because they were nurses during this period, 56.6% did not feel the moral support of the society and 32.4% wanted to resign. During this period, 35.3% of the nurses stated that their perception of professional image changed positively, and 33.9% in the negative direction. The mean score of nurses from the Scale for the Image of Nursing Profession was determined as 142.24 ± 8.77, and it was determined that image perceptions were affected by many factors. **Conclusion:** The research reveals that the COVID-19 pandemic affects nurses' perception of professional image positively at a moderate level and that nurses' perception of professional image is affected by some factors in this period. In this context, it is recommended to plan and develop institutional and legal initiatives by policy makers.

Keywords: Perception, COVID-19, Nurse, Professional Image, Pandemic.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Hilal KARADENİZ, Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Düzce, Türkiye

E-mail: hilalkaradeniz1993@hotmail.com

Bu makaleye atf yapmak için / Cite this article: Karadeniz, H., Durmuş, A., Gündüz, C.S., Bilgiç, G., & Can Gürkan, Ö.S. (2022). COVID-19 pandemisinin hemşirelerin mesleki imaj algısına etkisi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2),255-261. <https://doi.org/10.53424/balikesirsbd.1022453>

©Copyright 2022 by the Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi.

BAUN Sağ Bil Derg 2022 OPEN ACCESS <https://dergipark.org.tr/pub/balikesirsbd>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License

GİRİŞ

İmaj kavramı, bireyin, grubun ya da kurumun kendisi ile ilgili başkalarında yarattığı izlenimdir (Özdelikara ve ark., 2015). Hemşirelik imajı, karmaşık, sürekli gelişen bir kavram olmakla birlikte, hemşirelerin iş performanslarını, işten ayrılma niyetlerini, statü ve sağlık bakımını geliştirme yeteneklerini etkileyen bir faktördür. Profesyonel hemşirelik imajı yaratmak, meslek üyelerinin olumlu imaj algısına sahip olması ile sağlanabilir ve hemşirelerin gücü ve görünürlüğü bu şekilde artırılabilir (Kartal ve Kantek, 2018; Özdelikara ve ark., 2015). Ülkemizde hemşirelik imajını etkileyen faktörlerin arasında, hemşirelik eğitiminde standardizasyonun sağlanamamış olması, mesleki risklerin fazla olması, yetersiz otonomi, düşük ücret ve olumsuz çalışma koşulları (hemşire sayısının yetersiz olması, görev tanımlarındaki yetersizlik vb.) gibi nedenler yer alır (Ertem ve ark., 2009; Mollaoğlu ve ark., 2010; Özdelikara ve ark., 2015).

Türkiye’de 11 Mart 2020 tarihinden itibaren görülmeye başlayan ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından aynı tarihte pandemi olarak ilan edilen COVID-19 dünyada ve ülkemizde, sağlık bakım profesyonellerinden biri olan hemşirelerin görünürlüğüne artırmıştır (Kurt ve Çevirme, 2020). DSÖ COVID-19 pandemisi sürecinde, hemşirelerin etkin rol aldıklarını açıklamıştır (Albarrak ve ark., 2021). Hastalara, fiziksel, duygusal, psikolojik, entelektüel, sosyal ve ruhsal ihtiyaçlarına göre bakım sağlayan hemşireler, (Ingwu ve ark., 2016; Jackson ve ark., 2020) ülkemizdeki COVID-19 salgını ile mücadelede en ön planda yer alarak sağlık bakım sistemini ayakta tutan önemli bir konumdadır. Bu dönemde ülkemizde, Sağlık Bakanlığı ile çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarının, sağlık çalışanlarının çalışmalarının takdire şayan olduğunu ifade eden açıklamaları olmasına rağmen hem kamu hem de özel sektörde uzun ve yorucu çalışma saatlerinin yanı sıra ekipman yetersizliğiyle de mücadele eden hemşirelerin özlük haklarında (ücret, izin, mesai ücretleri vb.) istenilen düzeyde iyileştirme maalesef gerçekleşmemiştir (Şenol Çelik ve ark., 2020). İyileştirmelerin gerçekleşmemesi hemşireleri olumsuz etkilese de COVID-19 gibi önemli bir süreçte mesleklerini icra etmek hemşirelerin manevi tatminine neden olmaya devam etmektedir (Hiçdurmaz ve Üzar Özçetin, 2020).

Ülkemizde, hemşirelik imajını etkileyen faktörlerle ilgili sınırlı sayıda çalışma bulunduğu ve pandemi öncesi dönemde hemşirelik imajına yönelik yapılan bu çalışmaların çoğunlukla hemşirelik öğrencilerine ve topluma odaklandığı görülmektedir (Akan ve ark., 2021; Çelik ve ark., 2013; Derin ve ark., 2017; Eşer ve ark., 2017; Karaman ve ark., 2020; Özkan ve ark., 2017; Şen ve ark., 2021; Şimşek ve Alpar, 2019). Bununla birlikte COVID-19 pandemisi sürecinde hemşirelerin mesleki imaj algısını ve etkileyen faktörleri değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırmanın hemşirelerin mesleki imajını geliştirmeye yönelik yürütülecek ileriki çalışmalar için önemli veriler sunacağı düşünülmektedir. Araştırmada, COVID-19 pandemisi sürecinde yaşanan durumların hemşirelerin mesleki imaj algılarına etkilerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırma soruları

- COVID-19 pandemisi hemşirelerin mesleki imaj algılarında değişikliğe neden oldu mu?
- COVID-19 pandemisi sürecinde hemşirelerin mesleki imaj algısını olumlu ya da olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın tipi

Bu çalışma tanımlayıcı, kesitsel ve ilişki arayıcı çalışmadır.

Araştırmanın yeri ve zamanı

Araştırma, Ekim 2020- Şubat 2021 tarihleri arasında, www.hemşirelerkulübü.com isimli web sitesinin Facebook isimli sosyal medya hesabında gerçekleştirildi.

Araştırmanın evreni ve örnekleme

Araştırmanın evrenini, www.hemşirelerkulübü.com isimli web sitesinin Facebook isimli sosyal medya hesabına kayıtlı 48.538 hemşire oluşturdu. Çalışmamızda olasılıksız örneklem yöntemi kullanıldığı için örneklem hesaplaması yapılmadı. Araştırmaya pandemi döneminde kamu ya da özel kurumlarda hemşire olarak çalışan ve çalışmaya katılmaya gönüllü 747 hemşire katıldı. Pandemi sürecinde çalışmayan, hemşire olmayan ve veri toplama formlarını araçlarını eksik dolduran 30 kişi araştırma kapsamı dışında bırakıldı. Araştırma 717 hemşire ile tamamlandı.

Veri toplama araçları

Araştırma verileri, “Tanımlayıcı Bilgi Formu” ve “Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği” kullanılarak elde edildi.

Tanımlayıcı Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda (Akan ve ark., 2021; Çelik ve ark., 2013; Derin ve ark., 2017; Eşer ve ark., 2017; Gunawan ve ark., 2018; Karaman ve ark., 2020; Özkan ve ark., 2017; Şen ve ark., 2021; Şimşek ve Alpar, 2019) hazırlanan form; yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, medeni durum gibi sosyo-demografik özellikleri içeren 15 soru ve COVID-19 pandemisi sürecinde mesleğini bırakmayı düşünme durumu, bu dönemde hemşire olmanın kendisini özel hissettirme durumu, pandeminin hemşirelik mesleğinin saygınlığına ve hemşirelik imajına etkisi gibi pandemi sürecinde hemşire olarak görev yapma ile ilişkili özelliklere yönelik dokuz soru olmak üzere toplam 24 sorudan oluşmaktadır.

Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği: Dost ve Bahçecik (2015) tarafından hemşirelerin mesleki imaj algılarını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek mesleki nitelik, çalışma koşulları, cinsiyet, eğitim, mesleki statü ve dış görünüm olmak üzere altı alt boyuttan ve 42 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beşli likert tipinde “Hiç Katılmıyorum 1”, “Katılmıyorum 2”, “Kararsızım 3”, “Katılıyorum 4”, “Tamamen Katılıyorum 5” olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten 42-210 arasında puan alınmaktadır. Alınan puan arttıkça hemşirelerin mesleğe yönelik imaj algısının da olumlu yönde arttığı anlaşılmaktadır. 42-75 puan arası çok zayıf imaj, 76-109 puan arası zayıf imaj, 110-143

puan arası orta düzey imaj algısı, 144-177 puan iyi imaj algısı ve 178-210 puan arası çok iyi imaj algısı olarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin Cronbach's Alpha katsayısı 0.88 saptanmıştır (Dost ve Bahçecik, 2015). Çalışmada ise Cronbach's Alpha katsayısı 0.62 bulunmuştur.

Verilerin toplanması

Veri toplama süreci COVID-19 bulaş riski ve genel nüfusun evde izole olması nedeniyle online veri toplama yoluna başvurulmuş ve gerçekleştirildi. Veri toplama formları, araştırmacılar tarafından Google drive platformuna aktarıldıktan sonra online veri toplama [linki](#) oluşturuldu. Link, www.hemşirelerkulübü.com isimli Facebook isimli sosyal medya hesabında paylaşıldı. Katılımcılar, çalışmanın yönergesini ve "Bilgilendirilmiş Onam Formunu" okuyup onayladıktan sonra veri toplama araçlarına ulaşım sağladı. Veri toplama araçlarının doldurulması yaklaşık 10 dakika sürdü.

İstatistiksel analiz

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 25 programı kullanılarak analiz edildi. Tanımlayıcı veriler frekans, ortalama, standart sapma ve medyan ile değerlendirildi. Yaş, Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği ve ölçeğin alt boyutlarından elde edilen verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığı Kolmogorov Smirnov testi ile değerlendirildi. Veriler, normal dağılıma uygun olmadığı için, iki grup arasındaki karşılaştırmalarda Mann Whitney U testi; ikiden fazla grup arasındaki karşılaştırmalarda Kruskal Wallis-H testi; binary lojistik regresyon analizi uygulanarak, hemşirelerin iyi ve çok iyi imaj algısına sahip olma durumlarını etkileyen değişkenler tespit edildi. $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

Araştırmanın etik yönü

Araştırma verileri elde edilmeden önce Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Sayı/tarih: 54/24.09.2020) onay alındı. Ölçek sahiplerinden gerekli izinler ve katılımcılardan, "Bilgilendirilmiş Onam Formunu" okumaları ve onaylamaları istendi.

BULGULAR

Araştırmaya katılan hemşirelerin yaş ortalaması 29.29 yıl olup, çoğunluğu (%87.2) kadın, bekar (%56.5) ve lisans (%69.3) mezunudur. Hemşirelerin %56.2'si gelir ve giderlerinin eşit olduğunu ve %78.4'ü il merkezinde yaşadıklarını, %31.2'si 2-5 yıl arasında mesleki deneyime sahip olduklarını belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların özelliklerinin dağılımı (n=717).

Demografik Değişkenler		
	X±SS	Med
Yaş (yıl)	29.29±6.78	27
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	625	87.2
Erkek	92	12.8
Medeni durum		
Evli	312	43.5
Bekar	405	56.5
Eğitim durumu		
Sağlık meslek lisesi	39	5.4
Önlisans	46	6.4
Lisans	497	69.3
Lisansüstü	135	18.8
Yaşadığı yer		
İl	562	78.4
İlçe	146	20.4
Köy	9	1.3
Gelir durumu		
Gelir giderden az	170	23.7
Gelir gidere eşit	403	56.2
Gelir giderden fazla	144	20.1
Meslekte çalışma süresi		
1-1 Yıl	189	26.4
2-5 yıl	224	31.2
6-10 yıl	127	17.7
11-15 yıl	84	11.7
16 yıl ve üzeri	93	13.0
Toplam	717	100.0

X=Ortalama; SS=Standart sapma; Med=Medyan

Tablo 2. Katılımcıların çalışma özelliklerine göre Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılması (n=717).

Özellikler	n	%	X±SS	Med	X ^{KW}	p
Çalıştığı kurum						
Şehir hastanesi	121	16.9	140.09±8.22	139.00	0.547	0.969
Eğitim ve araştırma hastanesi	293	40.9	139.54±9.60	140.00		
Devlet hastanesi	252	35.1	139.72±8.00	139.00		
Aile sağlığı merkezi	32	4.5	139.44±9.45	141.00		
Toplum sağlığı merkezi	19	2.6	139.47±8.82	137.00		
Çalıştığı bölüm						
Yoğun bakım	212	29.6	139.18±8.78	140.00	8.880	0.260
Acil servis	111	15.5	140.67±7.95	140.00		
Ameliyathane	29	4.0	142.97±8.97	143.00		
Doğumhane/ kadın doğum servisi	33	4.6	141.42±9.04	141.00		
Dâhiliye servisi	107	14.9	139.65±8.54	139.00		
Cerrahi servisi	53	7.4	138.62±8.04	139.00		

Tablo 2. (devam) Katılımcıların çalışma özelliklerine göre Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılması (n=717).

Özellikler	n	%	X ±SS	Med	X ^{KW}	p
Pediatri servisi	30	4.2	139.37±5.56	139.00	X ^{KW}	p
Poliklinik	64	8.9	141.19±10.0	138.00		
Aile veya toplum sağlığı merkezi	68	9.5	137.00±10.5	137.00		
İdari birim	10	1.4	140.30±3.62	141.00		
Kurumdaki görev					8.609	0.035
Başhemşire	4	0.6	150.50 ±13.00	157.00		
Başhemşire yardımcısı	7	1.0	129.29±14.64	135.00		
Sorumlu hemşire	40	5.6	142.00±8.47	142.00		
Servis hemşiresi	666	92.9	139.60±8.60	139.00		
Çalışma şekli					4.248	0.120
Nöbet ağırlıklı	344	48.0	139.31±8.29	139.00		
Mesai ağırlıklı	206	28.7	140.71±9.81	140.00		
Nöbet ve mesai dengeli	167	23.3	139.22±8.37	139.00		
Çalıştığı bölümden memnuniyet					16.562	0.000
Evet	448	62.5	140.35±8.93	140.00		
Hayır	113	15.8	136.61±8.89	136.00		
Kararsızım	156	21.8	140.04±7.80	140.00		
Toplam	717	100.0				

KW, Kruskal Walls H testi

Hemşirelerin %29.6'ı yoğun bakım ve %15.5'i acil serviste çalışmaktadır. Hemşirelerin %92.9'u servis hemşiresi olarak görev yapmakta ve %48'i nöbet ağırlıklı çalışmaktadır. Hemşirelerin %62.5'i çalıştığı bölümden memnundur (Tablo 2).

Araştırmada hemşirelerin çalıştıkları kurum, bölüm ve çalışma şekli ile hemşirelik imaj ölçeğinden aldıkları

puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmazken, kurumdaki görev ve çalışılan bölümden memnun olma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05). Buna göre görevi başhemşire ve çalıştığı bölümden memnun olan hemşirelerin mesleki imaj algısının daha olumlu olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 3. Katılımcıların COVID-19 pandemisi sürecindeki bazı özelliklerine göre Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği'nden aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılması (n=717).

	n	%	X±SS	Medyan	X ^{KW*}	p
COVID-19 pandemisi sürecinde çalışmaktan memnuniyet						
Evet	257	35.8	140.79±8.92	140.00	8.719	0.013
Hayır	278	38.8	138.80±9.19	139.00		
Kararsızım	182	25.4	139.51±7.78	140.00		
COVID-19 pandemisi sürecinde hemşire olduğu için özel hissetme						
Evet	185	25.8	141.17±8.55	141.00	8.575	0.014
Hayır	269	37.5	139.01±9.02	139.00		
Kararsızım	263	36.7	139.35±8.61	139.00		
COVID-19 pandemisi sürecinde toplumun manevi desteğini hissetme						
Evet	156	21.8	141.62±9.28	141.00	11.604	0.003
Hayır	406	56.6	139.34±8.74	139.00		
Kararsızım	155	21.6	138.66±8.13	139.00		
COVID-19 pandemisi sürecinde mesleki imaj algısındaki değişme						
Olumlu	253	35.3	141.43±8.53	141.00	20.899	0.000
Olumsuz	243	33.9	138.04±8.75	138.00		
Kararsızım	221	30.8	139.52±8.79	139.00		
COVID-19 pandemisi sürecinde istifa etmeyi düşünme						
Evet	232	32.4	137.76±8.65	137.00	22.336	0.000
Hayır	357	49.8	141.12±8.83	141.00		
Bazen	128	17.9	139.21±8.22	139.00		
Toplam	717	100				

*KW, Kruskal Walls H testi

Hemşirelerin COVID-19 pandemisi sürecindeki çalışma memnuniyetleri ve bu dönemde hemşire oldukları için kendilerini özel hissetme durumları ile hemşirelik imaj ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre pandemi döneminde çalışmaktan memnun olan ve bu dönemde kendini özel hissedenden hemşirelerin mesleğe yönelik imaj algılarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Araştırmada COVID-19 pandemisi sürecinde toplumun manevi desteğini yanında hisseden, toplumun hemşirelik mesleğine yönelik olumlu algı geliştirdiğini düşünen ve bu dönemde istifa etmeyi düşünmeyen hemşirelerin mesleğe yönelik imaj algılarının daha olumlu olduğu görülmektedir ($p<0.01$) (Tablo 3).

Tablo 4. Katılımcıların COVID-19 döneminde kendini özel hissetme nedenlerinin dağılımı.

Özel Hissetme Nedenleri	n	%
İnsana yardım etmek, iyileştirmek, hayat kurtarmak	73	39.5
Mücadelede önde yer almak, savaşmak	43	23.2
Saygı görmek	32	17.3
Önemsenmek, mesleki değerini anlaşılmaması	28	15.1
Manevi doygunluk	9	4.9
Toplam	185	100.0

Araştırmada hemşirelerin dörtte biri ($n=185$) COVID-19 döneminde çalıştıkları için kendilerini özel hissettirdiklerini belirtmiştir. Kendilerini özel hissetme nedenlerini ise; %39.5'i insanlara yardım etmek, iyileştirmek ve hayat kurtarmak, %23.2'si mücadelede önde yer almak, %17.3'ü saygı görmek ve %15.1'i önemsenmek olarak ifade etmiştir (Tablo 4).

Tablo 5. Hemşirelerin iyi ve çok iyi imaj algılarını etkileyen faktörlerin lojistik regresyon analizi ile incelenmesi.

Bağımsız değişkenler	İyi ve çok iyi imaj algısı		
	B	p	β /OR (risk)
Yaş	-0.010	0.606	1.010
Çalışma Süresi (1-5 yıl)	0.409	0.118	1.505
Yoğun bakımda çalışma	-0.110	0.549	0.895
Çalıştığı bölümden memnun olma	-0.031	0.770	0.970
COVID-19 döneminde hizmet vermektan memnun olma	0.156	0.403	1.169
COVID-19 pandemisinde hizmet sunduğu için kendini özel hissetme	0.078	0.714	1.081
COVID-19 pandemisinde toplumun manevi desteğini hissetme	0.319	0.144	1.375
Model Chi-square (Hosmer and Lemeshow)	$X^2= 10.078$ $p>0.05$		
Nagelkerke R Square	0.021		

Hemşirelerin iyi ve çok iyi imaj algılarının diğer değişkenlerle ilişkisinin incelendiği bu modelde bağımlı değişkenin %0.02'si açıklanabilmiştir. İyi ve çok iyi mesleki imaj algısına sahip olma durumunun, çalışma süresi (1-5 yıl) ($OR=1.5$), COVID-19 pandemisi sürecinde hizmet vermektan memnun olma ($OR=1.1$), COVID-19 pandemisi sürecinde hizmet sunduğu için kendini özel hissetme ($OR=1$) ve COVID-19 pandemisi sürecinde toplumun manevi desteğini yanında hissetme ($OR=1.3$) gibi bağımsız değişkenlerden etkilendiği belirlenmiştir (Tablo 5).

TARTIŞMA

Hemşirelik alanında profesyonelleşmeyi etkileyen en önemli unsurlardan biri meslek üyelerinin olumlu imaj algısına sahip olmasıdır (Dost ve Bahçecik, 2015). Araştırmada COVID-19 pandemisinin hemşirelerin mesleki imaj algısına etkisi ve bu algıyı etkileyen faktörler incelenmiş ve elde edilen bulgular literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Araştırmada COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelerin Mesleki İmaj Algısı Ölçeği'nden aldıkları puan ortalaması 142.24 ± 8.77 ile orta düzey olumlu olarak saptanmıştır. Ülkemizde pandemi öncesi dönemde hemşirelik öğrencileri ve toplumdaki bireyler ile yapılan çalışmalarda da benzer olarak hemşirelik imajı zayıf ve orta düzey olarak bulunmuştur (Akan ve ark., 2021; Karaman ve ark., 2020; Özkan ve ark., 2017; Şen ve ark., 2021; Şimşek ve Alpar, 2019; Yılmaz ve ark., 2019). Dost ve arkadaşlarının (2021) COVID-19 döneminde intörn hemşireler ile yaptığı çalışmasında ise öğrencilerin iyi düzeyde mesleki imaj algısına sahip olduğu görülmüştür (Dost ve ark., 2021). Bu durum; hemşirelik mesleğindeki ilerlemelere rağmen mevcutta olan uzun çalışma saatleri, düşük ücret ve ek ödeme eşitsizliği, olumsuz çalışma koşulları, özlük haklarına yeterince sahip olamama, şiddete uğrama, hemşirelik eğitiminde standardizasyonun olmaması gibi nedenlerin hemşirelik mesleğinin düşük statülü bir meslek olarak görülmesine ve hemşirelik imajının olumsuz algılanmasına sebep olabileceğini düşündürmektedir (Achilles, 2010; Dost ve Bahçecik, 2015; Ertem ve ark., 2009; Karanikola ve ark., 2011; Mollaoğlu ve ark., 2010; Şimşek ve Alpar, 2019). Bununla birlikte toplum tarafından zaman zaman hemşirelerin doktorun yardımcısı olarak görülmesi de hemşirelik imajını doğrudan olumsuz etkilemektedir (Eşer ve ark., 2017). Araştırmada görevi başhemşire olan ve çalıştığı bölümden memnun olan hemşirelerin mesleki imaj algısının daha olumlu olduğu görülmektedir ($p<0.05$) (Tablo 2). Sarı (2019)'nın pandemi öncesi dönemde hemşirelerle yürüttüğü çalışmasında da benzer olarak çalıştığı birimi isteyerek seçen hemşirelerin mesleki imaj algısının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrencilerle yapılan çalışmalarda ise hemşirelik mesleğini isteyerek seçen öğrencilerin mesleğe yönelik imaj algısının daha olumlu olduğu dikkat çekmektedir (Dost ve ark., 2021; Taşkıran ve ark., 2020). Bu durum bireyin kendi fiziksel özelliklerinin, ilgi alanının, beklentilerinin ve isteklerinin farkında olarak yaptığı meslek ve alan seçiminin, doğrudan mesleki başarısına

yansıyacağını ve algılanan hemşirelik imajını orantılı olarak etkileyebileceğini düşündürmektedir.

Araştırmada pandemi döneminde çalışmaktan memnun olan ve bu dönemde çalışmaktan dolayı kendini özel hissedenden hemşirelerin mesleğe yönelik imaj algılarının daha olumlu olduğu saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 3). Pandemi sürecinde hemşirelik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada da benzer olarak bu dönemde klinikte çalışmak isteyen öğrencilerin (%59.5) mesleğe yönelik imaj algılarının daha olumlu olduğu bulunmuştur (Dost ve ark., 2021). Pandemi öncesi hemşirelerle yapılan çalışmada ise mesleğinden memnun olan hemşirelerin mesleki imaj algılarının daha olumlu olduğu görülmektedir (Sarı, 2019). Bulgular; mesleğe yönelik imaj algısını etkilediği düşünülen, çalışma isteği, mesleki memnuniyet ve motivasyon gibi faktörleri bakımından hemşirelerin çalışma koşullarının ele alınması ve iyileştirmeye yönelik planlamaların yapılması gerektiğini göstermektedir.

COVID-19 pandemisi sürecinde, toplumun manevi desteğini yanında hissetmenin iyi ve çok iyi mesleki imaj algısı oluşturmada etkili bir faktör olduğu (Tablo 5), toplumun hemşirelik mesleğine yönelik olumlu algı geliştirdiğini düşünen ve bu dönemde istifa etmeyi düşünmeyen hemşirelerin mesleğe yönelik imaj algılarının daha olumlu olduğu ($p<0.01$) (Tablo 3) belirlenmiştir. Bu durum hemşirelerin özveri ile çalışmasının toplum tarafından fark edilmesi ve pandemi gibi olağandışı süreçlerde desteklenmelerinin mesleki imaj algılarını etkileyen önemli faktörlerden biri olduğunu göstermektedir.

Araştırmada hemşirelerin dörtte biri ($n=185$) COVID-19 döneminde çalıştıkları için kendilerini özel hissettirdiklerini belirtmiştir. Bu durum hemşirelerde iyi çok iyi mesleki imaj algısı oluşturmada bir diğer etkili faktör olarak tespit edilmiştir (Tablo 5). Kendilerini özel hissetme nedenlerini %39.5'i insanlara yardım etmek, iyileştirmek ve hayat kurtarmak, %23.2'si mücadelede en önde yer almak, %17.3'ü saygı görmek ve %15.1'i önemsenmek olarak ifade etmiştir (Tablo 3). Literatür incelendiğinde; hemşirelerin, her zaman hastaların yanında olan, hastaların ve ailelerinin ihtiyaçlarını karşılayan, yardım eden, özverili, kendilerini bakıma adanmış, saygılı ve şefkatli gibi özellikler ile nitelendirildiği görülmektedir (Gunawan ve ark., 2018; Sommers ve ark., 2018). Hemşirelerin, sosyal medyanın da aracılığı ile daha görünür olduğu bu dönemde, kendilerini istenilen düzeyde önemli hissetmemelerinin nedeni; kişisel farklılıklar ve beklentiler, yoğun bakım ve hastane kapasitelerindeki artış, uzun ve yoğun çalışma saatleri, düşük maaş, pandemi başlarında yaşanan koruyucu donanım yetersizliği, COVID-19 bulaşma ve ailelerine bulaştırma riski gibi nedenlerden kaynaklanıyor olabilir. Bu bulgu, hemşirelerin çalışma koşullarına ve özlük haklarına ilişkin gerekli iyileştirmelerin yapılması gerekliliğinin yanısıra pandemi dönemi gibi olağandışı durumlarda sağlık bakım sistemini etkin bir şekilde yürütmek adına standart acil klinik uygulama rehberlerinin oluşturulması ve uygulanmasına olan gereksinimi de ortaya koymaktadır.

Araştırmanın sınırlılıkları ve güçlü yönleri

Araştırma online olarak yürütüldüğünden teknolojik altyapıya sahip olmayan ve kullanım sınırlı olan hemşirelere ulaşılamaması bu araştırmanın sınırlılığıdır. Bununla birlikte online olarak farklı kurumlarda çalışan hemşirelere erişim sağlanabilmesi araştırmadan elde edilen verilerin genellenmesine olanak sağlamaktadır.

SONUÇ

Bu çalışma, COVID-19 pandemisinin hemşirelerin mesleki imaj algısını orta düzeyde olumlu yönde etkilediğini ve bu dönemde hemşirelerin mesleki imaj algısının bazı faktörlerden etkilendiğini göstermiştir. Bu faktörler; hemşirelerin meslekte çalışma süresi, kurumdaki pozisyon, çalışılan bölümden memnun olma, pandemi sürecinde hizmet vermektan memnun olma, pandemi sürecinde çalışmaktan dolayı özel hissetme, pandemi sürecinde toplumun hemşirelik mesleğine ilişkin algısının olumlu yönde değiştiğini düşünme ve toplumun manevi desteğini hissetme olarak belirlenmiştir. Hemşirelerin mesleğe yönelik imajını iyileştirmek için mesleki güdülenmeyi ve motivasyonu artıracak; olumsuz çalışma koşullarının iyileştirilmesi, özlük haklarının gözden geçirilmesi, hemşirelik eğitiminde standardizasyonun sağlanması, hemşirelerin görev, yetki ve sorumlulukların yasal olarak detaylandırılması ve uygulanması, toplumun hemşirelik mesleğini iyileştirmeye yönelik planlamaların yapılması gibi kurumsal ve hukuksal boyutta stratejilerin geliştirilmesi önerilmektedir.

Teşekkür

Araştırmaya katılan tüm hemşirelere teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması

Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Yazar Katkıları

Plan, tasarım: HK, AD, CSG, GB, ÖG; **Gereç, yöntem ve veri toplama:** HK, AD, CSG, GB, ÖG; **Analiz ve yorum:** ÖG, GB, HK; **Yazım ve eleştirel değerlendirme:** HK, AD, CSG, GB, ÖG.

KAYNAKLAR

- Achilles, K. (2010). Image of nursing profession as viewed by secondary school students in Ilala District, Dar Es Salaam. *The Dar-es-salaam Medical Students' Journal*, 17(1), 12-18. <https://doi.org/10.4314/dmsj.v17i1.61339>
- Akan, D.D., Şahin, C.K., Doğan, E.S., Yıldız, S., Gökteş, G., & Pakyüz, S.Ç. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik imajına yönelik algıları ile akademik motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 9(1), 362-373. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.794807>

- Albarrak, A.I., Mohammed, R., Al Elayan, A., Al Fawaz, F., Al Masry, M., Al Shammari, M., & Bin Miaygil S. (2021). Middle East Respiratory Syndrome (MERS): Comparing the knowledge, attitude and practices of different health care workers. *Journal of Infection and Public Health*, 14(1), 89-96 <https://doi.org/10.1016/j.jiph.2019.06.029>
- Çelik, A.S., Pasinlioğlu, T., Kocabeyoğlu, T., & Çetin, S. (2013). Hemşirelik mesleğinin toplumdaki imajının belirlenmesi. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 21(3), 147-153.
- Derin, N., İlkım, N.Ş., & Yayan, H. (2017). Hemşirelerde mesleki bağlılığın mesleki prestijle açıklanması. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 4(3), 24-37.
- Dost, A., & Bahçecik, A.N. (2015). Hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği geliştirilmesi. Gaziosmanpaşa Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi. *Journal of Academic Research in Nursing*, 1(2), 51-59. <https://doi.org/10.5222/jaren.2015.051>
- Dost, A., Aslan Huyar, D., & Tunçay, H.B. (2021). COVID-19 Pandemisi Döneminde İntörn Hemşirelerin Mesleki İmaj Algılarının İncelenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (14), 270-284. <https://doi.org/10.38079/igusabder.937846>
- Ertem, G., Dönmez, Y.C., & Oksel, E. (2009). Günlük gazetelerde hemşirelik haberlerin incelenmesi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi*, 2(2), 70-74.
- Eşer, İ., Orkun, N., & Çetin, P. (2017). Hemşirelik imajı ve 1950'li yıllarda bir seri ilan. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 10(4), 275-278.
- Gunawan, J., Aunguroch, Y., Sukarna, A., & Efendi, F. (2018). The image of nursing as perceived by nurses: A phenomenological study. *Nursing and Midwifery Studies*, 7(4):180-185.
- Hiçdurmaz, D., & Üzar Özçetin, Y.S. (2020). COVID-19 Pandemisinde Ön safta çalışan hemşirelerin ruhsal sağlığının korunması ve ruhsal travmanın önlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 7(Özel Sayı), 1-7. <https://doi.org/10.31125/hunhemsire.775531>
- Ingwu, J.A., Ohaeri, B.M., & Iroka, O.L. (2016). The professional image of nursing as perceived by nurses working in Tertiary Hospitals Enugu, Southeast Nigeria. *African Journal of Midwifery*, 4(1), 595-602.
- Jackson, D., Bradbury-Jones, C., Baptiste, D., Gelling, L., Morin, K., Neville, S., & Smith G.D. (2020). Life in the pandemic: some reflections on nursing in the context of COVID-19. *Journal of Clinical Nursing*, 00, 1-3. <https://doi.org/10.1111/jocn.15257>
- Karaman, F., Çakmak, S., & Yerebakan, A.N. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik imaj algıları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (11), 217-229. <https://doi.org/10.38079/igusabder.674554>
- Karanikola, M.N.K., Papathanassoglou, D.E., Nicolaou, C., Koutroubas, A., & Lemonidou, C. (2011). Greek intensive and emergency care nurses' perception of their public image: A phenomenological approach. *Dimensions of Critical Care Nursing*, 30(2), 108-116. <https://doi.org/10.1097/DCC.0b013e3182052250>
- Kartal, H., & Kantek, F. (2018). Yönetici hemşirelerde hemşirelik imajı ölçeğinin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Bakırköy Tıp Dergisi*, 14(2), 190-197. <https://doi.org/10.5350/BTDMJB.20170322030251>
- Kurt, A., & Çevirme, A. (2020). Covid-19 pandemisi ve hemşirelik mesleğine yansımaları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 46-52.
- Mollaoğlu, M., Fertelli, T., & Tuncay, F.Ö. (2010). Hastanede çalışan hemşirelerin çalışma ortamlarına ilişkin algılarının değerlendirilmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 5(15), 18-27.
- Özdelikara, A., Mumcu Boğa, N., & Çayan, N. (2015). Hemşirelik öğrencilerine ve sağlık alanı dışındaki öğrencilere göre hemşirelik imajı. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 1-5.
- Özkan, Z., Ünver, S., Avcıbaşı, İ.M., Semerci, R., & Yıldız-Fındık, Ü. (2017). Bir grup hemşirelik öğrencisinin mesleğe yönelik imaj algısı. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 19(1), 38-47.
- Sarı, M. (2019). Hemşirelerin mesleğine yönelik imaj ve mesleğe bağlılık algısı (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Sommers, C.L., Tarihoran, D.E., Sembel, S., Tzeng, H.M. (2018). Perceived images and expected roles of Indonesian nurses. *Nursingopen*, 5(4), 501-506. <https://doi.org/10.1002/nop2.156>
- Şen, S., Özdelek, S., & Öz, E.N. (2021). Hemşirelik öğrencilerinde kariyer geleceği ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetim Dergisi*, 8(1), 21-30. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2021.62408>
- Şenol Çelik, S., Atlı Özbaş, A., Çelik, B., Karahan, A., Bulut, H., Koç, G., Çevik Aydın, F. & Özdemir Özleyen Ç. (2020). Covid-19 pandemi süreci: Türk Hemşireler Derneği. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 17(3), 279-283. <https://doi.org/10.5222/KUHEAD.2020.34603>
- Şimşek, A.K., & Alpar, Ş.E. (2019). Toplumun hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısı: Sistematik derleme. *Sakarya Üniversitesi Holistik Sağlık Dergisi*, 2(1), 32-46.
- Taşkıran, N., Akyıl, R.Ç., Kahraman, A., Erdem, N., & Sarıtaş, S.Ç. (2020). Hemşirelik öğrencilerinde mesleki imaj algısının profesyonel tutuma etkisi. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 14-28.
- Yılmaz, M., Gölbaşı, Z., Türk, K.E., & Hançer, A.T. (2019). Hemşire, hekim ve hastaların hemşirelik imajına ilişkin görüşleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 38-44.